

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre egyes, szerzői jog és szomszédos jogok védelme alá tartozó művek és más tartalmak hozzáférhető formátumú példányainak az Unió és harmadik országok közötti, a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek érdekét szolgáló nemzetközi cseréjéről

(COM(2016) 595 final – 2016/0279 (COD))

(2017/C 345/12)

Előadó: **Pedro ALMEIDA FREIRE**

Felkérés:	Tanács, 2017.4.5. Európai Parlament, 2017.6.28.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.7.5.
Plenáris ülés száma: xx.	527.
A szavazás eredménye:	215/3/8
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

- 1.1. Az EGSZB egyetért az Elnökség által javasolt kompromisszummal, amely lehetővé teszi a marrákesi szerződés ⁽¹⁾ gyors ratifikációját.
- 1.2. Arra számít, hogy az EU gyors ütemben végrehajtja majd a marrákesi szerződést, amely fontos és szükséges ahhoz, hogy sok vak, látássérült vagy nyomtatott szöveget használni képtelen európai polgár több, számára hozzáférhető formátumú műhöz jusson hozzá, ami megnyitja előttük a kultúra, az oktatás, a foglalkoztatás kapuját, végül pedig valódi társadalmi befogadást eredményez.
- 1.3. Az EGSZB támogatja a rendeletjavaslatot ⁽²⁾ és a marrákesi szerződés végrehajtására irányuló irányelvjavaslatot ⁽³⁾, mivel ezek kötelező kivételt állapítanak meg, és biztosítják a szóban forgó hozzáférhető formátumú példányok kidolgozását és cseréjét az egységes piacon belül és az EU-n kívül is.
- 1.4. Az EGSZB üdvözlí, hogy a rendeletjavaslat lehetővé kívánja tenni az említett példányoknak az Unió és a marrákesi szerződésben részes harmadik országok közötti határokon átnyúló cseréjét.
- 1.5. A marrákesi szerződés Unión belüli végrehajtásának értékelését észszerű időn belül el kellene végezni.

2. Az Európai Bizottság és az Elnökség javaslatai

- 2.1. A rendeletjavaslatot az Európai Bizottság 2016. szeptember 14-én fogadta el a szerzői jogi csomag ⁽⁴⁾ részeként, amely egy sor jogalkotási intézkedést javasol, négy célkitűzést követve:

— a tartalmakhoz való szélesebb körű hozzáférés biztosítása az Unión belül és új közönségek elérése,

⁽¹⁾ Marrákesi szerződés a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről.

⁽²⁾ COM(2016) 595 final.

⁽³⁾ COM(2016) 596 final.

⁽⁴⁾ COM(2016) 593 final, COM(2016) 594 final, COM(2016) 596 final (HL C 125., 2017.4.21., 27. o.).

- meghatározott kivételek összehangolása a digitális és határokon átnyúló környezettel,
- a szerzői jogok szempontjából igazságos és jól működő piac támogatása,
- ami által lehetővé válik a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek művekhez és egyéb tartalmakhoz való hozzáféréseinek javítása.

2.2. A csomag részeként az Európai Bizottság jogszabályjavaslatot dolgozott ki a marrákesi szerződés végrehajtása céljából, annak megkönnyítése érdekében, hogy a vakok, látássérültek és a nyomtatott szöveget más okból használni képtelen személyek számára is elérhetőek legyenek a közzétett művek.

2.3. A marrákesi szerződést 2013-ban fogadták el a Szellemi Tulajdon Világszervezete (a továbbiakban: WIPO) keretében azzal a céllal, hogy világszerte megkönnyítse a hozzáférhető formátumú könyvek és egyéb nyomtatott anyagok elérhetőségét és nemzetközi cseréjét. A marrákesi szerződést az Unió ⁽⁵⁾ 2014 áprilisában írta alá.

2.4. A javasolt intézkedések nagyon fontosak ahhoz, hogy az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményével (UNCRPD) ⁽⁶⁾ összhangban a szerzői jogok senki számára ne gátolják indokolatlanul és diszkriminatív módon a társadalomban való teljes részvételt, és lehetővé fogják tenni a szellemi alkotások hozzáférhető formátumú másolatainak cseréjét az EU-n belül és a szerződésben részes nem uniós országokkal, elkerülve a dupla munkát és az erőforrások pazarlását.

2.5. A ratifikációs folyamat során azonban felmerült az a jogi kérdés, hogy az Unió rendelkezik-e kizárólagos hatáskörrel a szerződés ratifikálása tekintetében.

2.6. Az Európai Bizottság ezért 2015 júliusában kikérte az Európai Unió Bíróságának véleményét e kérdésről.

2.7. Az EUMSZ 207. cikkének alapján az Európai Bizottság közben elfogadta javaslatát (COM(2016) 595 final). Az EGSZB-vel folytatott konzultáció ezért nem volt kötelező.

2.8. 2017. február 14-én a Bíróság ⁽⁷⁾ megerősítette az EU kizárólagos hatáskörét, és azt is megállapította, hogy a marrákesi szerződés nem esik a közös kereskedelempolitika hatálya alá.

2.9. Az Állandó Képviselők Bizottsága március 22-i ülésén megállapodott egy elnökségi kompromisszumra tett javaslatról, amelynek keretében úgy határoztak, hogy a jogalapot a 207. cikkről (közös kereskedelempolitika) az EUMSZ 114. cikkére módosítják. Ennek következtében a Tanács EGSZB-vel való konzultációja kötelezővé válik.

3. Általános megjegyzések

3.1. A jogalapról

3.1.1. A Bíróság nemrégiben készült véleményét is figyelembe véve az EGSZB teljes mértékben egyetért az Elnökség által javasolt kompromisszummal, amely lehetővé teszi a marrákesi szerződés gyors ratifikációját.

3.1.2. Ezenkívül a jogalap módosítása kötelezővé teszi az EGSZB véleményét, és így nagyobb hangsúlyt kapnak azok az észrevételek, amelyeket a szerzői jogi csomagról szóló új keletű véleményünkben ⁽⁸⁾ tettünk.

3.2. A tartalomról

3.2.1. A szerzői jogi csomagról szóló véleményében az EGSZB már utalt a jelenlegi javaslatra. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy az EU-nak mihamarabb ratifikálnia kell a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi szerződést, amely 2016. szeptember 30-án lépett hatályba. A szerződésnek köszönhetően sok vak, látássérült és nyomtatott szöveget használni képtelen európai polgár több, számára hozzáférhető formátumú műhöz juthat majd hozzá, és ez megnyitja előttük a kultúra, az oktatás, a foglalkoztatás kapuját, végül pedig valódi társadalmi befogadást eredményez.

3.2.2. A szerzői jogi csomag részét képező rendeletjavaslatok és irányelvjavaslatok lehetővé teszik, hogy az EU eleget tegyen a marrákesi szerződésben foglalt nemzetközi kötelezettségnek. Mindez összhangban van a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményből eredő uniós kötelezettségekkel is.

⁽⁵⁾ HL L 115., 2014.4.17., 1. o.

⁽⁶⁾ A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (UNCRPD).

⁽⁷⁾ HL C 112., 2017.4.10., 3. o., A Bíróság (nagytanács) 2017. február 14-i 3/15 sz. véleménye.

⁽⁸⁾ HL C 125., 2017.4.21., 27. o.

3.2.2.1. Az irányelvjavaslat kötelező kivételt állapít meg, és garantálja annak végrehajtását, hogy elkészülhessenek az említett hozzáférhető formátumú példányok, és az egységes piacon megvalósuljon azok cseréje.

3.2.2.2. Ez a kivétel a rendeletjavaslat 2. cikkének 2. bekezdésében pontosan meghatározott „kedvezményezett személy” kizárólagos használatára vonatkozik.

3.2.2.3. A rendeletjavaslat lehetővé teszi az említett példányoknak az Unió és a marrákesi szerződésben részes harmadik országok közötti, határokon átnyúló cseréjét.

4. További észrevételek

4.1. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a rendelet az egyetlen alkalmas eszköz a tagállamok között fennálló jogi eltérések kiküszöbölésére.

4.2. Hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak az irányelvben meghatározottak szerint fontos szerepet kell játszaniuk abban, hogy a hozzáférhető formátumú műveket népszerűsítsék és a kedvezményezett személyek rendelkezésére bocsássák, mind saját országukban, mind pedig azokban az országokban, amelyek a marrákesi szerződés részes felei.

4.3. Az EGSZB készséggel vállal aktív szerepet a rendeletben és az irányelvben szereplő értékelési folyamatban.

4.4. Különösen fontos, hogy az értékelés figyelembe vegye azt az irányelvben szereplő opciót, hogy a tagállamok kártalanítási rendszereket alkalmazhatnak a jogosultak számára. Ahogy az szintén szerepel az irányelv szövegében, szorosan nyomon kell követni, hogy ezek a kártalanítási rendszerek nem hatnak-e negatívan a kedvezményezett csoport számára elérhető művek rendelkezésre állására és rendelkezésre bocsátására.

Kelt Brüsszelben, 2017. július 5-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS